ПРОГРАМА И ДЕТАЛНА СОДРЖИНА НА СТРУЧНИОТ ИСПИТ

ЗА ВРШЕЊЕ НА ЗАСТАПУВАЊЕ ВО ЦАРИНСКИТЕ РАБОТИ

Стручниот испит за вршење на застапување во царинските работи се врши согласно програмата пропишана со Правилникот за програмата и содржината на посебниот стручен испит за вршење на застапување во царинските постапки и за определување на трошоците и надоместоците за спроведување на стручниот испит ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/05) која ги опфаќа следните тематски области:

1. цармински дозволено постапување или употреба на стока и царински формалности,
2. царинска тарифа,
3. потекло на стока,
4. вредност на стока за царински потреби,
5. даноци и даночна политика,
6. нетарифни мерки и мерки на трговска политика,
7. транспорт и транспортно осигурување,
8. шпедитерско работење.
9. изготвување и употреба на единствената царинска декларација (ЕЦД).

Тематските области ја имаат следната детална содржина:

1. Царински дозволено постапување или употреба на стока и царински формалности:

1. **Основни поими** (царинско подрачје, царински орган, царински статус, царински долг, царински надзор и царинска контрола, царински дозволено постапување или употреба на стока, царински формалности, царинска декларација, царинење на стока)

2. **Царински декларант и застапување** (поим, видови на застапување, право на застапување, одобрение за вршење на работи на застапување, основ за преземање на дејствија на застапување, податоци за царинскиот декларант и за застапникот во царинската декларација, одговорности и обврски на царинскиот декларант и на застапникот)

3. **Обврски на учесници во царинска постапка и други лица** (непосредно или посредно вклучени во дејностите кои се во врска со трговијата со стока) (давање на документи и информации, водење на евиденција, чување на документи)

4. **Внесување на стока во царинското подрачје** (до одредување на царински дозволено постапување или употреба на стока):
   - внесување на стока во царинското подрачје (царински гранични премини, постапување со стока внесена во царинското подрачје, обврски и одговорни лица)
   - ставање на увид на стока на царинскиот орган,
   - преглед на стока и земање на мостра (претходен преглед),
   - збирна декларација, (видови на обрасци и документи, рок, одговорно лице)
   - истовар и претовар,
   - привремено чување на стока (простории за привремено чување, документи, рокови, постапување со стоката, одговорно лице)

5. **Царински дозволено постапување или употреба на стока:**
   - општи одредби и видови на царинско дозволено постапување или употреба на стока (поим, ограничувања)
   - царински постапки (обврска за ставање во постапка, видови на постапки)

6. **Царинска декларација (општо, писмена форма во редовна постапка):**
   - царинска декларација општо (начини на поднесување на царински декларации, време и место)
   - лице кое може да поднесе царинска декларација (можности и ограничувања, потпишување на царинска декларација, одговорност)
   - царинска декларација во писмена форма во редовна царинска постапка (образец - основни карактеристики)
   - документи кои се приложуваат кон царинската декларација (општо - видови на документи и основни карактеристики)
   - документи кои се приложуваат кон царинската декларација (пуштање во слободен промет)
   - документи кои се приложуваат кон царинската декларација (постапки со економски ефект)
   - документи кои се приложуваат кон царинската декларација (извоз и повторен извоз)
   - измена на податоци (можности и ограничувања)
   - важност на прописи кои ја регулираат царинската постапка (основно правило и исклучоци)
   - прифаќање на царинска декларација (услови, начин, отфрлање)
   - поништување на декларација (можности и ограничувања)
   - видови на проверка на царинската декларација
   - преглед на стока (превоз до место на преглед, присуство на преглед, права и обврски на декларантот)
   - земање на мостри (улога на декларантот, записник за земање на мостри, постапување со земените мостри, трошоци)
   - наоди на царинскиот орган (записник, постапување во случаи кога декларантот се согласува и кога не се согласува со резултатот од проверката)
   - пуштање на стоката (начин на пуштање, ограничувања)
   - постапување во случаите кога стоката не може да се пушти во постапки или кога не е преземена
   - дополнителна проверка на декларацијата (можности, постапување по добиени резултати од проверката)

7. **Поедноставени постапки и други видови декларации**
   - видови на поедноставени постапки
   - поедноставена постапка со непотполна декларација (поим, начин на одобрување, минимум податоци, рокови, обврски)
   - поедноставена постапка на декларирање (начин на одобрување, услови, обврски)
   - поедноставена постапка на декларирање (спроведување на постапката по видови на постапки)
   - постапка на локално царинење (начин на одобрување, услови, обврски)
   - постапка на локално царинење (спроведување на постапката по видови на постапки)
   - усна царинска декларација (видови на стока, ограничувања)

- царински декларации поднесени на друг начин (основни карактеристики, ограничувања)
- поедноставувања во транзитна постапка - статус на овластен испраќач (услови и начин на одобрување, спроведување на постапка)
- поедноставувања во транзитна постапка - статус на овластен примач (услови и начин на одобрување, спроведување на постапка)

8. Пуштање на стока во слободен промет
- пуштање на стока во слободен промет (поим, услови за пуштање, специфики, промена на статус),
- единствена увозна давачка,
- крајна употреба (поим, одобрување, обезбедување на продолжен царински надзор, обврски),
- распределба на тарифни мерки (квоти) (начин на распределба, пуштање на стока во случај на распределба),

9. Транзит
- општи одредби (поими, видови на транзитна постапка, видови на документи, обврски кои произлегуваат од постапката),
- употреба на транзитна постапка во случај на извоз и повторен извоз,
- транзитна постапка во случај на стока за која постои поголем ризик од измама,
- употреба на ЕЦД за транзит,
- ТИР карнет (основ, начин на постапување при употреба на ТИР карнет)
- АТА каренет (основ, начин на постапкување при употреба на АТА карнет во транзитна постапка),
- главен обврзник и гаранција во транзитна постапка (поим, видови, исклучувања),
- поединачна гаранција (во облик на депозит, во облик на банкарска гаранција, употребан на ваучери),
- транспортни средства и декларации (можности и ограничувања,
- формалности во појдовниот царински орган (пат и правец, рокови, пломбирање)
- формалности при превозот (документи што ја пратат стоката, проблеми при превозот и начин на постапување)
- формалности во одредишниот царински орган (ставање на увид, начин и документи)
- проверка на завршување на транзитот (видови на дејствија, рокови, докази завршен транзит)
- видови на поедноставувања кај транзитот, (поим, општи услови за издавање, одобрување)
- општа гаранција (износ на царински долг, намалување на износот на гарнцијата, посебни услови, потврди за општа гаранција, укинување и поништување)
- товарница (поим, услови за користење)
- долг и постапка на пресметка и наплата кога транзитната постапка не е завршена (настанување на долг, видови на дејствија, начин на наплата)

10. Царински постапки со економски ефект
- општи услови за одобрување на постапки со економски ефект,
- општи одговорности на имателот на одобрение,
- завршување на постапки со економски ефект,
- пренесување на права и обврски,

11. Царинско складирање

- барање и одобрение
- дополнителни услови за издавање одобрение
- видови на царински складови
- стока која може да се стави во постапка на царинско складирање
- одговорност на држателот на царински склад
- одговорност на коринсникот на складот
- евиденција
- посебни случаи на стока во царински склад која не е во постапка на царинско складирање (домашна стока, странска стока во постапка на увоз за облагородување или постапка на преработка под царинска контрола)
- постапување со стока ставена во постапка на царинско складирање (рокови, вообичаени форми на ракување, привремено изнесување)
- пренесување (поим, одобобрување, евидентирање)
- завршување на постапката

12. Увоз за облагородување

- општо (поим, видови на системи, операции на облагородување)
- барање и одобрение
- дополнителни услови за издавање одобрение
- економски услови
- евиденција
- норматив
- систем на одложено плаќање
- систем на враќање на увозни давачки
- количински и вредносен метод за утврување на делот на увезената стока
- употреба на истоветна стока
- операции на облагородување надвор од царинското подрачје
- пренесување
- компензаторна камата
- завршување на постапката
- царински долг за стока која претходно била увезена за облагородување
- издавање ЕУР-1 на стока добиена во постапка на увоз за облагородување

13. Преработка под царинска контрола

- општо (поим)
- барање и одобрение
- економски услови
- завршување на постапката
- пресметување на царински долг

14. Привремен увоз

- општо (поим)
- барање и одобрение
- АТА карнет
- целосно ослободување од плаќање давачки
- транспортни средства
- амбалажа, калапи, матрици
- стока за вршење на тестирање или која е предмет на тестирање; мостри;
- стока за изложби, саеми, средби или слични настани или за продажба
- резервни делови, прибор и опрема;
- делумно ослободување од плаќање давачки

- завршување на постапката,
- карински долг која била претходно привремно увезена

15. Извоз за облагородување
- општо
- давање одобрение
- водење постапка
- целосно или делумно ослободување од плаќање на увозните давачки
- пресметка на увозни давачки при ослободување
- поправка
- стандарден систем на замена без претходен увоз
- стандарден систем на замена со претходен увоз

16. Редовен извоз
- општо (поим)
- извозна декларација
- постапување на царинскиот орган на излез
- употреба на транзитна постапка по извоз
- доказ за извршен извоз

17. Привремен извоз
- со употреба на АТА карнет
- потврда за истоветност

18. Повторен извоз, уништување и отстапување
- карински формалности при повторен увоз
- карински формалности при унишување и отстапување

19. Вратена стока (извозни царински формалности, потврда за истоветност, ослободување од увозни давачки, рокови)

20. Ослободување од плаќање царина
- општи одредби (поим, барање, решение, видови)
- стока за хуманитарни или добротворни организации
- опрема и резервни делови врз основа на влог на странско лице
- предмети од образовен, научен и културен карактер; научни инструменти и апарати
- мостри на стока со мала вредност
- печатен рекламен материјал
- стока која се увезува заради испитување, истражување, анализирање или тестирање
- стока која како подарок е добиена од странски донатори
- стока потребна за реализирање на проекти финансирани со парични средства на странски донатори

21. Гаранција за покривање на царински долг
- лице кое ја поднесува гаранцијата
- случаи во кои не се бара поднесување на гаранција
- облици на гаранција (банкарска гаранција, готовински депозит)
- поединечна гаранција
- општа гаранција
- износ на гаранција
- намалување на износ на гаранција
- враќање на гаранција

22. Настанување на царински долг
- царински долг при увоз
- царински долг при бесправно внесување
- царински долг при бесправно отстранување од под царински надзор
- царински долг при неисполнување на обврски
- пропусти кои немаат значително влијание на спроведувањето на привременото чување или на царинската постапка
- царински долг при неовластено трошење или употреба во слободна зона
- случаи при кои нема да се смета дека настанал царински долг при увоз
- утврдување на увозни и извозни давачки
- настанување на царински долг при заверувањето на документите потребни за добивање на преференцијален тарифен третман кој се добива во други земји

23. Пресметка и наплата на царинскиот долг
- пресметка и евидентирање во сметководствена евиденција на царинскиот орган
- евидентирање на царински долг како резултат на прифаќање на царинска декларација
- евидентирање на царинскиот долг кој настанал при педноставените постапки
- известување за настанат царински долг
- одложување на плаќање на царински долг
- плаќање на царински долг
- дополнителна пресметка и плаќање на царински долг
- извршување на наплата и присилна наплата на царински долг

24. Наплата на царински долг од гаранција (постапка, клаузули, исклучоци)

25. Гасење на царинскиот долг (поим, случаи)

26. Враќање и простување на царинскиоте давачки
- општо, поими, основа
- барање за враќање или простување
- постапка за одобрување, услови
- групи на ситуации во кои враќање и простување може да се бара
- посебни случаи за враќање и простување определени со Уредбата за спроведување на царинскиот закон во врска со член 253 од Царинскиот закон

27. Жалби (право на жалба, рокови, извршување)

28. Повреди на царинските прописи
- видови на повреди (општо, поим прекршоци)
- видови на постапки по царински прекршок (мандатна постапка, постапка на посредување, прекршочна постапка)
- одземање на стока која е предмет на прекршок постапка
- транспортни средства со кои е сторен прекршок

---

2. Царинска тарифа

1. **Хармонизирана номенклатура (Поврзаност помеѓу Номенклатурата на Хармонизираниот Систем, Комбинираната номенклатура на Европската Унија и Царинската тарифа на Република Македонија)**
2. **Закон за царинска тарифа**
3. **Структура на Царинската тарифа (тарифни броеви, тарифни подброеви, тарифни ознаки, наименување на стоката, царина, единечни мерки)**
4. **Распоредување на стоката (Основни правила за применување на Царинската Номенклатура)**
5. **Основни правила за примена на царинските давачки (царина по вреност, царина по единица на мера, максимална царина)**
6. **Преференцијална царина**
7. **Автономна царина**
8. **Повластен тарифен третман за одредена стока заради нејзиниот вид или крајна употреба**
9. **Задолжителна тарифна информација (ЗТИ)**

---

3. Потекло на стока

I. Непреференцијално потекло на стока

1. **Примена на непреференцијално потекло на стоката**
2. **Правила за стекнување на непреференцијално потекло на стоката**
    - стока целосно добиена
    - текстил и производи од текстил кои се опфатени во Оддел XI на номенклатурата на Царинската тарифа
    - приозводи освен текстил и производи од текстил опфатени во Оддел XI на номенклатурата на Царинската тарифа
3. **Уверение за потекло**

II. Преференцијално потекло на стока

1. **Договори за слободна трговија**
2. **Примена на преференцијалното потекло при увоз на стока** (приложување, прифаќање, одбивање на доказот за потекло, основани сомневања за декларираното преференцијално потекло, проверка на на доказот за потекло кај странскиот царински орган)
3. **Правила за стекнување на преференцијално потекло на стоката**
    - Општи услови
    - Билатерална кумулација
    - Дијагонална кумулација
    - Целосно добиени производи
    - Доволно обработени или преработени производи
    - Недоволен степен на обработка или преработка
    - Единица за квалификација
    - Прибор, резервни делови и алати
    - Сетови
    - Неутрални елементи
    - Принцип на територијалност
    - Директен транспорт
    - Изложби
    - Забрана на враќање или ослободување од царини
    - Постапка за издавање на уверението за движење ЕУР1

- Дополнително издадени уверенија за движење ЕУР1
- Издавање на дупликат на уверението за движење ЕУР1
- Издавање на уверенија за движење ЕУР.1 врз основа на претходно издадениот или изготвен доказ за потекло
- Услови за изготвување на изјава во фактура
- Одобрен извозник
- Времетраење на доказот за потекло
- Поднесување на доказот за потекло
- Сукцесивен увоз
- Исклучоци во однос на доказот за потекло
- Придружни документи
- Чување на доказот за потекло и придружни документи
- Несовпаѓања и формални грешки
- Износи изразени во ЕВРА

4. **Пополнување и издавање на доказ за потекло**
5. **Задолжителна информација за потекло (ЗИП)**

---

4. Вредност на стока за царински потреби

1. **Примена на царинската вредност**
2. **Националното законодавство кое ја уредува царинската вредност и негова поврзаност со меѓународни договори за царинска вредност**
3. **Методи за утврдување на царинската вредност**
4. **Прилагодување на трансакциската вредност кога се применува метода 1** (Елементи кои се вклучуваат/исклучуваат од царинската вредност (транспортни трошоци, осигурување, услови на испорака (паритети), лиценци...)
5. **Услови (ограничувања) за утврдување на царинската вредност според метода 1 (трансакциска вредност)**
6. **Намалување на цената од аспект на утврдување на царинската вредност според метода 1 (трансакциска вредност)**
7. **Утврдување на царинската вредност во случај кога нема продажба (бесплатни пратки)**
8. **Утврдување на царинската вредност на носители на податоци наменети за употреба во машините за автоматска обработка на податоци**
9. **Декларација за вредност и документи кои се поднесуваат**
10. **Дополнителни докази во случај на сомневање на царинскиот орган за прифатливоста на трансакциската вредност**

---

5. Даноци и даночна политика

I. Данок на додадена вредност

1. **Поим за данокот на додадена вредност**
2. **Предмет на оданочување**
3. **Даночна основа**
4. **Даночни ослободувања при извоз**
5. **Доказ за извршен извоз**
6. **Даночни ослободувања при увоз**
7. **Даночни стапки**

8. **Време на настанување на даночниот долг**
9. **Даночен должник**
10. **Пресметување и плаќање на ДДВ**
11. **Продолжување на рокот за плаќање на ДДВ при увозот**
12. **Враќање на ДДВ**

II. Акцизи

1. **Поим за акцизи**
2. **Стоки подлежни на акцизи**
3. **Царински надзор на стока подлежна на акцизи**
4. **Увозно царинење на стока подлежна на акциза за која акцизата се плаќа при царинење, односно акцизата е платена со употреба на контролни марки**
5. **Увозно царинење на стока подлежна на акциза за кои акцизата не се плаќа при царинењето**
6. **Повторен увоз на стока подлежна на акциза**
7. **Извозно царинење на стока подлежна на акциза**
8. **Дополнително плаќање, враќање или неплаќање на акцизата**

---

6. Нетарифни мерки и мерки на трговска политика

1. Поим на нетарифни мерки и мерки на трговска политика (дефиниција)

2. Нетарифни мерки и во мерки и мерки на трговска политика во националното законодавство :

- Други закони кои го регулираат прометот со специфични видови на стоки и области :

  (растенија, животни, храна, лекови, отрови, опојни дроги, вооружување, јонизирачки зрачења, телекомуникации, стандардизација, метрологија, индустриска сопственост, авторски права, отпад, животна средина, историско и културно богатство итн.)
- Ратификувани меѓународни договори и конвенции кои се однесуваат на специфични видови на стоки и области (ЦИТЕС, Конвенција за превоз на опасни материи -АДР, Базелска конвенција и т.н)

3. **Улогата и значењето на нетарифни мерки и мерки на трговска политика во царинската постапка**
4. **Примената на нетарифни мерки и мерки на трговска политика во царинската постапка (пуштање во слободен промет, одложувачки постапки и постапки со еконосмски ефект, извоз)**
5. **Поделба на нетарифни мерки и мерки натрговска политика според примената во царинската постапка**
6. **Нетарифни мерки и мерки на трговска политика кои се применуваат при преминување на границата (внесување)**
   - НМ и МТП за растенија, средства за заштита на растенија и семенски материјал
     - надлежен орган
     - видови на стоки
     - потребни документ
     - забрани и органичувања

- НМ и МТП за животни и производи од животинско потекло
    - надлежен орган
    - видови на стоки
    - потребни документ
    - забрани и органичувања
- Минимално - технички услови кои треба да бидат исполнети при увоз на нафтени деривати
    - надлежен орган
- НМ и МТП за опојни дроги, психотропнуи супстанци и прекурзори
    - потребни документ
    - надлежен орган
    - забрани и ограничувања
- НМ и МТП за отрови
    - надлежен орган
    - потребни документ
    - забрани и органичувања
- НМ и МТП за заштита на животната средина
    - јонизирачки зрачења и нуклеарна сигурност
    - отпад
    - супстанциите што ја осиромашуваат озонската обвивка
    - загрозени диви животни и растителни видови
        - потребни документи
        - надлежен орган
        - видиви на стоки
        - забрани и органичувања
- НМ и МТП за вооружување, воена опрема, експлизиви и стоки со двојна намена
    - надлежен орган
    - видови на стоки
    - потребни документи
    - забрани и органичувања
- НМ и МТП за транспорт на опасни материи
    - надлежен орган
    - видови на стоки
    - потребни документи
    - забрани и органичувања
- НМ и МТП за домашни истрански пари, злато,
    - надлежен орган
    - потребни документи

7. Нетарифни мерки и Мерки на трговска политика кои се применуваат во внатрешноста при пуштање на стоките во слободен промет (увоз)

- Форми на извоз и увоз
    - увоз на стоки на режим на дозвола од надлежен орган (Д) (видови на стоки со надлежност на соосдветен орган)
- НМ и МТП при увоз на храна и производи кои доаѓаат во контакт со храна
    - храна од растително потекло
        - надлежен орган
        - видови на стоки
        - потребни документи

- забрани и ограничувања

-храна од животинско потекло

- надлежен орган
- видови на стоки
- потребни документи
- забрани и органичувања

- храна за животни, вештачко ѓубре

- надлежен орган
- видови на стоки
- потребни документи

- НМ и МТП при увоз на производи за општа употреба
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
  - забрани и органичувања
- НМ и МТП при увоз на стоки наменети за потрошувачка
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
  - забрани и органичувања
- НМ и МТП пру увоз на лекови, помошни лековити средства и медицински помагала
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
  - забрани и органичувања
- НМ и МТП пру увоз на опојни дроги, психотропни супстанци и прекурзори
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
  - забрани и органичувања
- НМ и МТП при увоз на отрови
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
  - забрани и органичувања
- НМ и МТП за заштита на животната средина
  - јонизирачки зрачења и нуклеарна сигурност
  - отпад
  - супстанциите што ја осиромашуваат озонската обвивка
  - загрозени диви животни и растителни видови
    - надлежен орган
    - видови на стоки
    - потребни документи
- НМ и МТП за сообразност (атест)
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
- Хомологација на возила
  - надлежен орган
  - потребни документи

- видови на стоки
- потребни документи

- НМ и МТП за метрологија
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
- НМ и МТП за заштита на интелектуална сопственост
  - индустриска сопственост
  - авторски права
  - Царински мерки за заштита на права од интелектуална сопственост
    - дејствување на царинскиот орган по барање на носителот
    - дејствување на царинскиот орган по службена должност
- НМ и МТП за радиостаниците и телекомуникациската опрема
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
- НМ и МТП за културното богатство
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
- НМ и МТП за злато, благородни метали
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи

8. Нетарифни мерки и Мерки на трговска политика кои се применуваат во внатрешноста при извозот на стоките

- Форми на извоз и увоз
  - извоз на стоки на режим на дозвола (Д)
    (видови на стоки со надлежност на соосдветен орган)
- НМ и МТП при извоз на тутун
  - надлежен орган
  - потребни документи
  - забрани и ограничувања
- НМ и МТП пру извоз на опојни droги, психотропни супстанци и прекурзори
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
- НМ и МТП при извоз на отрови
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
- НМ и МТП за заштита на животната средина
  - јонизирачки зрачења и нуклеарна сигурност
  - отпад
  - супстанциите што ја осиромашуваат озонската обвивка
  - загрозени диви животни и растителни видови
    - надлежен орган
    - видови на стоки

- потребни документи
- НМ и МТП за заштита на интелектуална сопственост
  - индустриска сопственост
  - авторски права
- НМ и МТП за извоз на културното богатство
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
- НМ и МТП за извоз на злато, благородни метали
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
- НМ и МТП при извоз на оружје и стики со двијна намена
  - надлежен орган
  - видови на стоки
  - потребни документи
  - забрани и органичуавања

9. Постапување со стока чиј увоз е забранет

---

7. Транспорт и транспортно осигурување

1. **Цел на Инкотермс**
2. **Зошто се ревидира Инкотермс**
3. **Структура на Инкотермс 2000**
4. **За кој вид на превоз кој Инкотермс може да се користи**
5. **Влијанието на Инкотермс врз формирањето на царинската основица**
6. **EXW – Ex Works**
7. **FCA – Free Carrier**
8. **FAS – Free Alongside Ship**
9. **FOB – Free On Board**
10. **CFR – Cost and Freight**
11. **CIF – Cost, Insurance & Freight**
12. **CPT – Carriage Paid To**
13. **CIP – Carriage and Insurance Paid to**
14. **DAF – Delivered At Frontier**
15. **DES – Delivered Ex Ship**
16. **DEQ – Delivered Ex Quay**
17. **DDU – Delivered Duty Unpaid**
18. **DDP – Delivered Duty Paid**
19. **Поврзаноста на Инкотермс и транспортното осигурување**
20. **Основни поими при транспортното осигурување**
21. **Осигурена сума и вредност на осигурен предмет**
22. **Премија на осигурувањето**
23. **Влијанието на транспортното осигирување врз царинската основица**

24. **Видови на документи во транспортното осигурување**

8. Шпедитерско работење

1. **Конвенција за Договорот за меѓународен патен превоз на стока (CMR)**
2. **Каде се применува**
3. **Права и одговорности на испраќачот**
4. **Права и одговорности на превозникот**
5. **Пополнување на товарниот лист (CMR)**
6. **Европска спогодба за меѓународниот патен превоз на опасни стоки (ADR)**
7. **Класи на опасни материи**
8. **Налепници за опасни материи**
9. **Заеднички мерки за безбедност за сите опасни материи**
10. **Посебни мерки за безбедност за превозот на определени видови опасни материи**
11. **Консолидација**
12. **Амбалажа: добро спакувано-пола отпремено**
13. **Поим и значење на меѓународната шпедиција**
14. **Основни функции на шпедицијата**
15. **Правно регулирање на шпедитерската дејност во Македонија**
16. **Документи на ФИАТА**
17. **Диспозиција за царинење**
18. **Складирање на стоката**
19. **Бродски товарен лист (Коносман)**
20. **Железнички товарен лист (CIM)**
21. **Авионски товарен лист (AWB)**
22. **Полномошна**
23. **Тарифи**
24. **Општи услови за работењето на меѓународните шпедитери на Македонија**
25. **Шпедитерска етика**

9. Изготвување и употреба на единствената царинска декларација (ЕЦД)

1. **Со задавање на конкретна задача за увоз или извоз на стоки потребно е да се пополни ЕЦД и ДВ (декларација за вредност) согласно Правилникот за начинот на пополнување на царинската декларација и кодексот на шифри кои се употребуваат** (при пополнување на ЕЦД и ДВ ке биде потребно да се изврши распоредување на стоките според царинската тарифа, да се утврди царинската вредност, да се пресмета царината, даноците и и другите давачки во зависност од царинската постапка).

Програмата на стручниот испит е објавена ин а Интернет страната на Царинската управа.